

Magyarok külföldi emlékkönyvekben.

Az emlékkönyvvezetés szép és hasznos szokása jelen korunkkal hasonlítva, a múlt századokban sokkal divóbb és elterjedtebb volt. Szép és hasznos azért, mert mindkét jelölést meg is érdemli. Ha már maga azon óhajtás, hogy valamely barátunktól írásbeli emlékjelt kérjünk, kidomborodott eszményes érzékről tanúskodik, akkor az emlékkönyvekben való lapozgatás és olvasgatás hosszú évek múlva, midőn egyik-másik kéz, mely az emlékkönyvben nyomot hagyott, már porladozik, feltétlenül alkalmas arra, hogy az olvasónak kedélyére hatalmasan hasson. Van azonban az emlékkönyvnek ezen kívül még művelődési és családtörténelmi szempontból is szép és hasznos oldala. Azon részint költői, részint prózai mondatok, melyeket az író bejegyzett, az illető korszak gondolkodási módjának felismerésére jellemző adalékokat nyújt és a családi történelemnek nem egy hézagát voltunk már képesek egy-egy emlékkönyvből merített keltezés és névalírás által kitölteni.

Jelen sorokban egy néhány különféle helyen közzétett külföldi emlékkönyvben található, különböző rang- és korszakbeli magyar személyekre vonatkozó adatokat akarunk chronologiai rendben előadni.

* * *

1587. ghymesi Forgách.

τὸ μὲν χρυσίον ἐν τῇ πυρὶ δοκιμάζομεν,
τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγινώσκομεν.

Non minus nostra sunt, quae animo complectimur, quam quae oculis cernimus.

In sui monumentum amoris et amicitiae sincerae haec Generoso dno dno Joachimo Andreae Slick Comiti a Passaun et Weisenkirchen Michael Forgacz a Gimes reliquit. Argentorati (Strassburg) Anno 1587. Mensis Julij die 5.

(Schlick-féle emlékkönyv a zittau könyvtárban. — Mserp. bibl. Zittav. B. 145 — 35-ik oldalon. Schlick Joákim András meghalt 1621 jun. 21-én.)

1587. Péchy.

Ovidius.

Ludit in humanis divina potentia rebus
Et certam praesens vix habet hora fidem.

Generoso ac Magnifico Domino Dno Joachimo Andreae Slick, Comiti a Passaun et Weisenkirchen haec Sigismundus Pechi Vngaricus scribebat Argentorati Anno Dni 1587 die Julii 5. mpp.

(1587 lett az 1586-ból korrigálva ; ugyanott 55.)

1589. Révai.

Anno Christiano 1589 die 9 mensis Octobris.

Fortior est qui se quam qui fortissima vincit.

Haec Illustri et Generoso nec non singulari doctrina atque virtute ornatissimo Dno D. Joachimo Schlick Comiti a Passaun et Wysenkyrchen etc. in veri perpetuique amoris ac observantiae symbolum Argentorati abscripsit: Petrus de Rewa Comes Thurotzensis Ungarus ppia.

(Ugyanott 30.)

1589.

Non quam multis placeas, sed quibus, stude.

Haec Franciscus de Rewa Comes Thurotzensis scribebat Argentiniae mpria Anno ut supra.

1613. Pálffy.

a) Katharina Pálfin. (Egyszerű beiratkozás a br. gundersdorfi Teufel családnak jelenleg gr. Wilczek János birtokában levő emlékkönyvében, 49/b alatt.)

b) Sofia Pálfin, Freiin.

(Ugyanott 37.)

1630. Rátkay.

Anna Katharina Frau Leblin, eine geb. Ratkain Freiin (br. Löbl János Kristófnak második neje).

(Teufel-emlékkönyv 110/b.)

1630. Appel.

Aurea sunt vere nunc secula: plurimus auro

Venit honor: auro conciliatur amor.

Ipsae licet venias musis comitatus Homere

Si nihil attuleris, ibis Homere foras.

Dass ist:

Was klagstu so, das schon vorbey

Die güldne Zeit vergangen sey.

Die gülden Zeit ist noch vorhanden

Dann goldt regiert in allen Landen.

Nach goldt vnd geltt ein jeder stellt
 Gelt, gelt, schreyt jetzt die gantze Welt.
 Kein kunst, kein tugent wirdt gemacht,
 Nach goldt vnd geltt ein jeder tracht.
 Also glaub noch zu dieser Friest
 Die gülden Zelt vorhanden ist.
 Wenn das wasser schmeckt wie der Wein
 So wolt ich hundert Thaler reicher sein.
 Weil aber das nicht kann sein
 Muss wircken von sammet vnd seyde fein.

Zu freündtliebender danckbarlicher gedächtnüss dem Ehrn geachten Herrn Henrich Briemern, hab ich dieses geschrieben zu Prasslaw den 3. Sbris ao. 1630. Johan Caspar Appelius, Ihr. fürstl. Durchleüchtigkeit in Siebenbürgen gewesener Hoffprediger.

(Primmer Henrik emlékkönyve Görlitz C. Ch. IV. 61; 719. oldalon. Primmer a harminczéves háború alatt Boroszlón mint vendéglős élt, ki számos katonatisztal és egyéb vendégeivel barátságot kötött. Az ő emlékkönyve a legérdekesebbek egyike.)

1632 körül. Blagay.

Elisabeth Ursinin Gräfin Blagai.

(Azt hiszem, hogy ez — mert az emlékkönyvben 1630-ban br. Althann Eustach is szerepel — Blagay János Veikhardnak gr. Althan János Eustachhoz férjhez ment leányával, Erzsébettel azonos.)

(Teufel-emlékkönyv 20.)

1648. Pálffy.

Paul Pálffy.

Tout vient a point qui peut attendre.

(Teufel 218/b.)

1659. Pálffy.

C. Nicolaus Pálffy.

Victrix animati fati.

(Ugyanott 189.)

1665. Frangepán.

Maria Julliana Gräfin von Abensperg und Draun, Geb. Markgräfin von Frangipan.

(Teufel-emlékkönyv 54.)

1669. Brosz.

Paul Brosz, a hazai gymnasium conviktora, Késmárk 1669 aug. 8-án. Jelige Horácból „seinem Freunde und Landsmanne, als er nach Deutschland gezogen stb“.

(Schmied Mihály késmárki theologusnak 1669 jul. 13-án megkezdett emlékkönyvéből.)

Megjegyzendő, hogy e morva származású *Johannides Vencel*, a késmárki gymnásium rektora, 1669 aug. 8-án a következőket

írja: Zur angenehmen Erinnerung seinem theuern Schüller und Erzieher seiner Söhne Michael Schmied aus Kesmark in Ungarn, als er seine Reise nach Deutschland angetreten“. Jelige: Genesis 28.

(Ugyanott.)

1670 körül. Cornides.

Sophie Cornides.

„Wer das Schöne fühlt, wirkt und handelt schön“.

(Ugyanott.)

1672. Ostrozić de Giletinec.

a) Wien 21. Juni. Mathias Ostrozith de Ghiletines.

Nihil Amicus Amico Boni praestare potest, quod non sit debitum.

(Résztt vett a Wesselényi-féle összeesküvésben; † 1701.)

b) Katharina Sidonie Ostrositin, geb. Rewain.

Gott peschert,
Hoffnung ernert.

(Az előbbinek neje; Révai Pálnak a leánya.)

(Teufel-émlékkönyv 202.)

1673. Barius.

Adam Barius S. et S. Hung. 1673 jun. 16-án.

Jelige Virgilból: dem Besitzer, als er die deutschen Akademien behufs Fortsetzung seiner Studien besuchte stb.“

(Ugyanott.)

1673. Lazari.

Michael Lazari „seinem Landsmanne“ jul. 3-án.

„Spes confisa Deo, confusa nunquam recedit“.

(Ugyanott.)

1675. Góbi.

Johann Gobius, Turozii Tottpron. (=Tót Prónai) Hung. p. S. Academ. Wittenb. Minist. Publ. de Wittenberg 1675. apr. 18. „seinem Freunde und Landsmanne“.

„Ohne Erkenntniss seines Schöpfers, ist jeder Mensch ein Vieh“.

(Ugyanott.)

1675. Guhr.

Clemens Guhr aus Kesmark Hung; do. Wittenberg apr. 20. Jelige Cassiodorusból. „Seinem Freunde und Landsmanne stb.“

(Ugyanott.)

1675. Kienast.

Mathias Kienast aus Pressburg Hung. theologus, Wittenberg, apr. 15. Jelige Epiklethól. „Dem Herrn Philotecarius, seinem Freunde an des Academie und seinem Landsmanne stb.“

(Ugyanott.)

1675. Reichard.

Andreas Reichard aus Pressburg Hung. studierender des freien Wissenschaften. Wittenberg apr. 19-én „seinem Freunde und Landesmanne stb.“ Jelige: Post nubila Phoebus.

(Ugyanott.)

1675. König.

Jakob König Waralio-Hungarus (= Váraljáról) theologus, Wittenberg, jan. 18-án. „aus brüderlicher Zuneigung... dem Hörer der Theologie Michael Schmied... stb.“ Jelige: Martialis lib. XII.

1675. Roseer.

Daniel Roseer Szepesmegyéből, theologus, Wittenberg 5. April St. Julian Anno A. C. ה'תע"ה; Jelige: Horat. Serm. Lib. I. Tab. I. „Seinem Landsmanne und akad. Contubernalis stb.“

(Ugyanott.)

1675. Prüker.

Georg Prüker aus Neusohl (= Besztercebánya) Hung. theologus és bölcsészethallgató. Wittenberg, 26. April a. St. (= alten Styles) 1675.

Momento pendet ab uno
Sive perenne bonum, sive perenne malum,
Ergo
Mortalitatis indies memor tuae
Aeternitatem cogita
Forsan in ignota Sors mea
Floret humo.

Seinem Freunde und Landsmanne stb.

(Ugyanott.)

1675. Abschem.

Paul Abschem aus Gölnitz Hung. Stud. der freien Wissenschaften, Boroszló, aug. 8-án.

„Aura tonet, tonet unda astu, ruat Orbis et Orcus,
Una Salus animae non peritura, Deus“.

(Ugyanott.)

1676. Bornagius.

Johannes Bornagius quondam Rector Scholae Ficlecens. (= Füle) *nunc Exul*, Boroszló, dec. 1-én.

„Beatus, cui Deus summus est adjutor“.

„Seinem Landsmanne stb.“

(Ugyanott.)

1677. Wagner.

Michael Wagner aus Schässburg (= Segesvár) in Siebenbürgen, theologus, Boroszló, máj. 16-án.

(Ugyanott.)

1685. Stromp.

Michael Stromp Filcav. (talán Fülekből) Hung. theologus, Hengersdorf, aug. 7-én.

„Nescit fidentem deseruisse Deus“.

(Ugyanott.)

1705. Csekey.

Nicolaus Csekey, peregrinus ex Hungaria, jun. 13-án.

* * *

Schmied emlékkönyvéből még csak a következőt akarjuk közölni, melyet a Melchior Francus (= Frank) P. Mega. Band. 1677-ben bejegyezett:

„Theatrum est Hungaria
Optimorum Compassionibus
Inimicorum Expilationibus
Malevolorum Subsannationibus
Expositum
Ut cujusque est Affertus“.

DR. WERTNER MÓR.